Valiokunnan lausunto LiVL 6/2018 vp– HE 178/2017 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi autoverolain muuttamisesta

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi autoverolain muuttamisesta (HE 178/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Markus Teräväinen, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Joel Karjalainen, liikenne- ja viestintäministeriö
- tieliikennejohtaja Marko Sillanpää, Liikenteen turvallisuusvirasto
- toimitusjohtaja Pasi Nieminen, Autoliitto ry
- toimitusjohtaja, CEO Tero Kallio, Autotuojat ja -teollisuus ry
- toimitusjohtaja Timo Koskinen, Suomen Taksiliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Hyöty-neuvottelukunta

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- Kansaneläkelaitos
- Finanssiala ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksen taustalla on liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) taksiliikennettä koskevan sääntelyn heinäkuun alusta 2018 voimaan tuleva muutos, jossa taksiliikenne ei jatkossa ole enää luvanvaraista, toimintaa koskevia velvoitteita on kevennetty ja taksiliikenteessä on sallittua käyttää aiempaa monipuolisempaa ajoneuvokalustoa.

Nyt käsittelyssä oleva esitys on saanut asiantuntijakuulemisessa osakseen vakavaa kritiikkiä. Taksiliikenteessä käytettävien ajoneuvojen nykyisen autoverotuen poiston on pelätty pidentävän

ajoneuvojen vaihtoväliä ja lisäävän käytettyjen ajoneuvojen tuontia ulkomailta. Esityksen vaikutuksina on nähty ajoneuvojen keski-iän kasvaminen, päästöjen lisääntyminen ja liikenneturvallisuuden heikkeneminen. Lisäksi on katsottu, että verotuen poisto heikentäisi taksitoiminnan kannattavuutta ja voisi siten vähentää myös palvelujen saatavuutta.

Esteettömät kuljetukset

Valiokunta pitää hyvin tärkeänä, että esteettömän kaluston saatavuutta taksiliikenteessä pyritään edistämään. Tästä syystä valiokunta pitää ensiarvoisen tärkeänä, että niin sanotut 1+6 matkustajan esteettömät ja koulukuljetuksiin varustetut ajoneuvot sisällytetään autoverottomien ajoneuvojen ryhmään.Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että autoveroedun asteittainen poistuminen vähentäisi todennäköisesti merkittävästi näiden ns. Caddy-luokan ajoneuvojen saatavuutta esteettömiin kuljetuksiin. Saadun selvityksen mukaan kyseisten ajoneuvojen hankintahinta myös varusteltuna on suhteellisen vertailukelpoinen pienten henkilöautoluokan taksiliikenteeseen käytettävien ajoneuvojen kanssa. Caddy-luokan ajoneuvojen elinkaarikustannukset eivät kuitenkaan ole kilpailukykyisiä henkilöautoon nähden, koska niiden jälleenmyyntihinta laskee henkilöautoon verrattuna hyvin voimakkaasti. Valiokunta katsoo, että ns. Caddy-luokan ajoneuvoilla tarjottaville esteettömille kuljetuksille on olemassa selkeä tarve. Erityisesti tällä on merkitystä harvaanasutummilla seuduilla, joissa esteettömän kaluston saatavuus saattaa muutoinkin aiheuttaa haasteita.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että Kela-kuljetuksille asetetut säästötavoitteet eivät jatkossa tule toteutumaan, jos esteettömiin kuljetuksiin ei ole saatavissa riittävästi kevyitä ajoneuvoja. Tällaisella kehityksellä voisi olla vaikutuksia viime kädessä myös kuntien talouteen niiden hoitaessa keskeistä liikenteen järjestämistä koskevaa rooliaan. Valiokunta pitää sekä esteettömien ajoneuvojen saatavuuden että ympäristönäkökulmien kannalta valitettavana, jos autoverotuksen muutos johtaa siihen, että kuljetuksiin joudutaan käyttämään kalliimpia ja myöskin enemmän päästöjä aiheuttavia ajoneuvoja. Valiokunta kiinnittää myös Liikenteen turvallisuusviraston huomiota siihen, että asia tulisi ottaa huomioon myös virastossa käynnissä olevassa määräysten valmistelussa.

Liikenne- ja viestintävaliokunta esittää, että valtiovarainvaliokunta sisällyttää edellä mainitut 1+6 matkustajan ajoneuvot esityksen 28 §:ssä tarkoitettuihin autoverosta vapaisiin ajoneuvoihin.

Liikenneturvallisuus ja ympäristötavoitteet

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille voimakkaita näkemyksiä taksiliikenteessä käytettävien ajoneuvojen veroedun poistamisen negatiivisista vaikutuksista ajoneuvojen keski-ikään ja sitä kautta ajoneuvojen turvallisuuteen ja ympäristövaikutuksiin.

Autoveron muutoksen on asiantuntijakuulemisessa arvioitu lisäävän käytettyjen suurempipäästöisten ajoneuvojen maahantuontia ja pidentävän ajoneuvojen vaihtoväliä sekä johtavan myöskin esteettömien ajoneuvojen muutostöiden siirtymiseen ulkomaille, mikä vähentää jatkossa kotimaisen työn tarvetta ja tästä saatavia verotuloja.

Ympäristötavoitteiden osalta valiokunta toteaa, että liikenteelle on asetettu hyvin kunnianhimoiset päästöjen vähentämistavoitteet. Tavoitteiden saavuttamiseksi ei ole olemassa yhtä hyvin voimakkaasti vaikuttavaa keinoa, joten tavoitteen saavuttamiseksi on tarpeen käyttää kaikki käytettävissä olevat keinot, joilla voidaan yhdessä päästä mittavampiin vaikutuksiin. Koska uusien ajoneuvojen päästöt laskevat ajoneuvoteknologian kehittymisestä johtuen tällä hetkellä voimakkaasti, ammattiliikenteessä käytettävän ajoneuvon vuosimallin pienelläkin muutoksella on olennainen merkitys. Liikennettä koskevassa sääntelyssä on viime aikoina pyritty nimenomaan ajoneuvokannan uudistamista ja ympäristötavoitteita edistävään sääntelyyn. Valiokunta pitää valitettavana, että verotusta yhtenä voimakkaimmin yrittäjien valintoja ohjaavista keinoista ei käytetä nyt käsittelyssä olevassa asiassa täysimääräisesti kehityksen ohjaamiseksi tähän suuntaan. Vaikka esityksen vaikutukset eivät näiltä osin olisikaan yksinään huomattavia, valiokunta näkee kuitenkin esityksen poikkeavan tästä kehityksestä.

Asuntoautot

Valiokunta pitää hyvänä esityksen tavoitetta vähentää asuntoautojen kohdalla jossain määrin esiintyvää veronkiertoa. Asuntoautojen osalta valiokunta pitää ehdotusta pääosin hyvänä, mutta kiinnittää kuitenkin huomiota sääntelyn asuintilan vähimmäispituutta koskevaan vaatimukseen, joka vähentäisi saadun selvityksen mukaan merkittävästi kyseisten ajoneuvojen retkeily- ja harrastuskäyttömahdollisuuksia. Kuljetustila jäisi esityksen myötä siinä määrin pieneksi, että esim. moottori- yms. urheiluvälineisiin liittyvä harrastaminen nykyiseen tapaan voisi muodostua mahdottomaksi.

Valiokunta esittää näin ollen valtiovarainvaliokunnan harkittavaksi, että esityksen asuintilavaatimusta pienennettäisiin merkittävästi ehdotetusta. Valiokunnan käsityksen mukaan esityksen tavoitteen saavuttaminen täyttyy jo muilla ehdotetuilla asuntoautojen varuste- yms. vaatimuksilla.

Käytetty terminologia

Valiokunta kiinnittää valtiovarainvaliokunnan huomiota siihen, että autoveroalennuksen poistamista koskeva siirtymäsäännös näyttäisi koskevan kaikkia niitä ajoneuvoja, joita voi liikenteen palveluista annetun lain mukaan käyttää taksiliikenteeseen ja joista maksetaan autoveroa. Heinäkuun alusta 2018 voimaan tulevan liikenteen palveluista annetun lain mukaan taksiliikenteeseen on mahdollista käyttää esimerkiksi pakettiautoa ja raskasta nelipyörää, joten kyseinen autoveron alentamista koskeva säännös näyttäisi koskevan myös näitä ajoneuvoja. Lähtökohtaisesti valiokunta ei pidä onnistuneena, että esityksessä käytetään käsitettä taksi, koska kyseistä käsitettä ei ole määritelty lainsäädännössä.

Kokonaistarkastelun tarve

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että kaikkien liikkumispalveluihin käytettävien ajoneuvojen verotusta tulisi lähtökohtaisesti tarkastella ja uudistaa yhtenä kokonaisuutena. Esimerkiksi esteettömiin kuljetuksiin voidaan käyttää ulkonäöllisesti ja myös käyttöominaisuuksiltaan lähes identtisiä ajoneuvoja, joiden verokohtelu on kuitenkin hyvin erilaista. Liikenteen palvelujen tarjoamisen tulisi olla tietyn toiminnan osalta tasapuolista myös verotuksen osalta, ja verotuksen ei tulisi ohjata esimerkiksi ympäristönäkökohtien kannalta epäedullisiin ajoneuvokalustoa koske-

viin valintoihin. Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella tarpeellisena, että kaikkien ammattimaisiin liikkumispalveluihin käytettävien ajoneuvojen verotusta tarkasteltaisiin jatkossa yhtenä kokonaisuutena. Valiokunta viittaa tältä osin myös liikenteen palveluista annettua lakia koskevaan mietintöönsä LiVM 3/2017 vp, jossa valiokunta korosti, että liikennemarkkinoiden kehittymisen myötä on tärkeää tarkastella myös verotuksen yhdenmukaistamista, jotta eri toimijoille saadaan tasapuolinen verokohtelu. Valiokunta painottaa, että saadun selvityksen mukaan on olemassa riski, että valtion verotulot laskevat nykyisestä esityksen myötä.

Valiokunta pitää hyvin tärkeänä, että nyt ehdotetun sääntelyn vaikutuksia seurataan jatkossa tiiviisti erityisesti liikennepalvelujen tarjonnan ja ympäristövaikutusten näkökulmasta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Liikenne- ja viestintävaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 2.3.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula